Ч. 252. Львів, неділя, дня 7. (20.) падолиста 1904. Річник VIII.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . 5 кор
на місяць . . . 1·70 кор

За границею

на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків

Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановнх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Почин парляментарної сесиї.

(×) Давно вже не покладано таких великих надій на сесию державної ради, але давно вже не починала ся она серед таких неясних і невиразних відносин, як сегорічна осінна сесия. Вельми численно зібрані посли найшли на своїх лавах цілі стоси предлог, крім того заповіджено вельми важні начерки законів і все те стає певним доказом невтомимої роботи по міністерствах. Колиб отже державна рада хоч частину сего материялу переробила і ввела в житє хоч деякі з внесених законів, сповнилаб вельми важну задачу. Одначе з першого вступного засіданя четвергового як і з клюбових нарад, які відбули ся перед тим або зараз по засіданю, не можна ще нічого певного сказати про те, чи державна рада буде спроможна до успішної роботи і полишить дотеперішне змаганє безхосенного марнованя часу.

Четвергове засіданє почало ся виводами нового міністра скарбу д-ра Козла, котрий вніс в палаті буджет на 1905 р. і шестимісячну буджетову провізорию і дав доволі ясний погляд на фінансове положенє держави, і зазначив, що головним єго змаганєм буде, удержати рівновагу фінансів. До єго виводів повернемо ще при найблизшій нагоді.

По міністрі скарбу виступив міністер президент др. Кербер з просторою промовою, як звичайно з почином кождої сесиї. Вже при вході міністрів до палати, повитали всенімці д-ра Кербера окликами pfui! а з того можна було здогадувати ся наперед, що бодай всенімці заняли зачіпне становище супроти правительства.

На вступі навязав др. Кербер свою річ до політичних подій в заграничній політиці, а відтак перейшов до справ внутрішних, іменно до змін в міністерствах. Покликанє д-ра Ранди на міністра для країв ческої корони, сказав др. Кербер, є подією, яка відповідає потребам культурно високорозвитого народу ческого. Від того перейшов міністер-президент до национальних справ і зазначив, що змаганєм правительства буде й на дальше вдоволяти справедливим домаганям всїх народностий в державі а після того широко обговорив події в Інсбруці. Всенімці і німецкі людовці перебивали часто окликами невдоволеня виводи д-ра Кербера а між иншими посол Вольф, котрому др. Кербер дав рішучу відправу і тим приневолив єго до мовчаня. Взагалі лївиця проявляла доволі виразно своє невдоволенє з правительства, а особливо з др-а Кербера, хоч вагає ся зривати з правительством дотеперішні зносини і перейти в опозицию. Чехи підчас цілої промови міністра-президента прислухували ся дуже спокійно і бачно слідили поведенє лївиці. Очивидно послухали ради уділеної їм недавно староческою »Politik«, щоби не дали ся визивати Німцям до боротби з правительством, а лишили ту ролю лївиці. Взагалі робила ціла промова міністра-президента таке вражінє, що він не хоче підлягати напорови скрайних живел німецких, іменно всенімців і людовців, а вже се одно настроює спокійнїйше Чехів і цілу правицю супроти правительства.

Тимто правиця не щадила д-рови Керберови гучних оплесків, коли він рішучо відбивав напади німецких радикалів.

Після промови д-ра Кербера почала ся на внесенє Мальфатого (Італїянця) розправа над промовою д-ра Кербера, а яко перший бесідник виступив др. Ерлєр (віцебурмістр Інсбруку) і виливав всю жовч, яка у него нагромадила ся по тамошних подіях і відомій перепалці в сальоні міністра-президента, на особу сего остатнього. Отже др. Кербер сейчас відпер напасти Ерлєра, закрашені дуже тенденцийно і особисто, урядовими даними. Розправа ся потриває кілька днів і може причинить ся до проясненя становища парляментарних сторонництв і правительства і покаже, чи державна рада буде спроможна до хосенної роботи. Материялу подостатком, між иншими важні предлоги социяльно-політичної основи як закон про обезпеченє на старість і на случай неспосібности до праці.

Туманенє опінії.

Dziennik polski полємізує в »Русланом«, закидуючи нестійність пересьвідчень пос. Барвіньскому з тої причини, що в передовій статї з д. 4. падолиста с. р. сказано було: »Тимто опозицийне становище клюбу проявляло ся більше в словах як на ділї. Руский клюб соймовий дійшов до того пересьвідченя, що для осягненя яких небудь успіхів треба піти на дорогу порозуміня, бо супроти так переважної більшости иншою дорогою годї щонебудь осягнути«. А вже в слїдуючім числї появила ся заява руских послів, підписана також пос. Барвіньским, де сказано: »Положенє руского народу в Галичинї взагалї зовсїм не поправило ся. Безглядність галицкого сойму приневолила руских послів в жовтни 1903. опустити сойм, а через скріпленє звязи між правительством а верховодячою польскою партиєю, явно заманїфестоване подорожию міністра-президента д-ра Кербера до Галичини, галицкі Русини віддані ще більше під польске пановане. Наслїдком того ослабленє впливу центрального правительства на галицку адміністрацию проявляє в обмежуваню конституцийних свобід руского народу, в спинюваню єго культурного і економічного розвитку і в переслїдуваню єго леґальних орґанїзаций. Галицкий сойм, котрий в теперішнім складї не є заступником всего населеня краю, змагає законодатними актами до обезсиленя руского народу і в тій цїли посягає з еферу законодатної компетенциї держави і єї репрезентациї«.

На підставі питомої собі льоґіки Dziennik polski твердить, що в тих уступах містить ся ярка противорічність і дивує ся, як через день можна так змінювати погляди. »Розвязанє тих противорічий є можливе тілько в сей спосіб — виводить згаданий орґан — коли приймемо, що кожда з тих публичних заяв п. Барвіньского є призначена для кого иншого. І так дишуча ненавистию до Поляків »заява« має на цїли удержанє ферменту серед руского народу, а сиренин голос цукрової статї »Руслана« обаламученє і миленє очий Полякам. Коли се має бути »дипльомациєю« п. Барвіньского, є она вельми наївною і дуже небезпечною для него. Поляки не позволять милити собі очий, тимбільше, що звів їх вже кілька разів(?)«.

Отже можемо зрадити Dziennik ови polsk-ому редакцийну тайну і запевнити єго під словом чести, що обі статї, в яких він найшов ті мнимі противорічия, мали бути заміщені в однім і тім самім числї і тілько припадково з причини технїчної натури, були заміщені день по дню на чільнім місци часописи. Се чимало певно здивує редакцию Dziennik-а polsk-ого, яка нам чей же не припише такого незмірного понятя о польскій т. зв. наївности, щоби по заяві руских послів дала собі зараз замилити очи »цукровою« статею.

Впрочім ся »цукрова статя“ заправлена радше корінєм обєктивности і щирости, як солодощами підхлїбства. Статя виходить з заложеня, що пеани польского дневникарства і части віденьскої праси про »сесию мира і згоди« — як називають минулу соймову сесию, є пересадою і каже відтак дословно: »Годить ся отже і з руского становища споглянути на діяльність і вислїд останної сесиї. Ми все стояли і стоїмо за мирним уладженєм национально-політичних і культурних відносин в Галичинї, а у внутрішнім розладї бачили все шкоду для краю і обидвох в нїм поселених народностий. Одначе ми приневолені зовсїм щиро і явно зазначити, що вислїд з останної соймової сесиї не відповідає тим незвичайним похвалам, які появили ся в згаданих дневниках, і представленє, мов би в краю настав уже по сесиї мир і уладженє межинародних відносин, не відповідає реальній дїйсности«. Здає ся, що після такого вступу лекше би відкрити пляму на сонци, чим закинути тут неконсеквенцию. Але референти руских справ в галицко-польских дневниках винайдуть часто таке, про що і фільософам не снило ся...

Рентові хуторі.

(Бесїда п. д-ра Олесницкого, виголошена в галицкім соймі дня 29. жовтня 1904 р. при загальній дискусиї над законом о рентових хуторах).

Висока палато! Від трох лїт другий вже раз маю честь промовляти в ґенеральній дискусиї над проєктом закону о рентових оселях і то промовляти против проєкту. Сим разом сповняю подвійний обовязок, бо з одної сторони мушу висказати погляди і пересьвідченя руского народу, з другої сторони маю також обовязок супротив більшости сего сойму. Коли при вступі до сеї палати на першім засіданю сеї сесиї я, складаючи іменем моїх товаришів декларацию, діткнув також і справу рентових осель, та зазначив, що згідно з поглядом руского народу уважаю сей закон небезпечним для інтересів нашого народу, стрів ся з ріжних сторін сеї палати з докором, що в моїх словах є неоправдана пересада, а другого дня почув я з уст речника соймової більшости ґр. Дідушицкого в єго контрдеклярациї троха за сьмілий і за далеко ідучий закид, мов би то з трибуни соймової порушана була ся справа в такий спосіб в цїли аґітацийній. Сеж то вкладає на мене обовязок виказати вам, з яких причин ми займали і займаємо таке а не инше становиско. Ті причини хочу Вам виложити основно і всесторонно, так з річевого як і з політичного становиска.

Поважані панове! Маємо впровадити в житє нову інституциї з цілями далеко сягаючими, — інституцию, до котрої з одної сторони прикладає ся великі надії, а з другої сторони протиставлять ся їй великі обави, а на кождий спосіб інстуциї, котра вимагає від краю величезних жертв, бо не лиш анґажує в високім ступени єго кредит, але й потягає за собою видаткі високі, котрих нині навіть в приближеню не дасть ся представити ані означити. Коли отже край приступає до акциї так далеко йдучої, коли фонди краєві анґажує так далеко, коли кредит краєвий анґажує так високо, то годить ся передовсім застановитись над потребою сеї інституциї, чи міра потреби єї відповідає мірі тих жертв.

Коли говоримо о потребі, то з нашого становища передовсім мусить виринути питанє: для кого творить ся тая інституция і кому має служити проєктований виділом краєвим закон про рентові оселї? Всюди, де такі або подібні інституциї були заведені, мали они виразно з гори означену ціль і характер — служити селяньству хліборобству, значить: служити тим, котрі самі на земли роблять і самі сю землю управляють. І се мало оправданє так зі становища аґрарної політики як і зі становища социяльного. Верства рільнича, хлібороб, той, що сам на земли робить є на всякий случай основою найважнїйшої галузу продукциї. І де основа через неприязні обставини загрожена, підорвана, там рациональна політика аґрарна, там рационально понята засада социяльна хоче ратувати єго, а до сего має обовязок так край, як і держава. До тої цїли стремлять подібні інституциї, де они доси вже введені.

Передовсім находим сю тенденцию висказану в пруских законах рентових, котрі були взірцем для отсего галицкого проєкту. І так закон кольонїзацийний з 26. цьвітня 1886, з 27. червня 1890, з 7. липня 1896 і вкінци з 8. червня 1896 маркують виразно, що рентові оселї мають служити хліборобам; у всїх тих законах каже ся з натиском: »Erhaltung des Bauerngutes, Errichtung des Bauerngutes«. І в тих границях — поминувши мотиви політичні, котрі служать (як зазначу пізнїйше) за основу отсеї акциї галицкого проєкту закона — всюди є мова о інтересах хлібороба.

В Мекленбурзї-Шверинї двигає ся вже від 1846 року в подібний спосіб стан селяньский, т. є творенєм осель рентових. Тих осель утворено там до 1890 року 6437, а від 1890 до 189-го 1768 осель. Однак всї ті оселї утворені на тій основі, що обнимають від $1^1/_2$ до найвисше 7 гектарів землї.

Так само в Данії, на основі закона з 1. жовтня 1899 творять ся подібні оселї, з річним кредитом 2 мілїонів марок, лише в границях від 2 до 3 гектарів.

В Росиї, як вам звісно, отворено для підмоги селяньства законом з 18. мая 1882 — без утвореня яких небудь осель рентових, без ограниченя селяньства, а тілько в цїли закупна землї — кредит в банку селяньскім, котрий дає селянам позички на закупно землї. І так до 1894 року закуплено при помочи того банку 2,047.000 десятин землї. Однак той кредит дає ся лишень селянам, хліборобам або громадам або спілкам маючим на цїли добро хліборобів.

Так само закони того рода в Анґлії і Шкоциї з років 1882, 1887 і 1892 дають ріжні позички рентові лише на закупно дрібних ґрунтів і то лише селянам-хліборобам, зглядно тим робітникам селяньским, котрі працюють на ріли а свого ґрунту не мають. Закон анґлїйский хоче в той спосіб привязати людий до землї.

Таку а не иншу тенденцию має і цїле законодавство австрийске, о скілько оно доси в тім напрямі появило ся. Відмінні що до форми і поодиноких постанов, але ідентичні що до цїли, є проєкти, які були предложені в радї державній почавши від 1882 року, а котрі скристалїзували ся в рамовім законї з 1. цьвітня 1889. В законї а так само в мотивах до закона висказано виразно, що тут іде лиш о »Bauerngüter«, а стилїзация 1. §. закона рамового каже: „Landwirtschaftliche mit einem Wonhause versehene Besitzunden mittlerer Grösse“. Се вказує виразно, що тут іде о посїлости, вправдї не найдрібнїйші, але о середні і лише селяньскі, хліборобскі, і що тенденциєю закона є творенє посїлостий лишень селяньских. Отже той закон має на цїли допомагати найнизшій верстві суспільній — творенє середних господарств рільничих.

Відтак акция в поодиноких краях коронних на основі того проєкту рамового, проєкти, які були вношені в поодиноких соймах, дають рівнож ясне сьвідоцтво, що нїхто не розуміє інакше тенденциї тої акциї на поли законодавства аґрарного. У всїх проєктах і мотивах виразно було зазначено, що йде о інституцию виключно аґрарну, маючу на цїли інтереси селяньства, і лише з того становища дебатовано над тими проєктами законів в поодиноких соймах. А колиб хто мав який сумнїв що до характеру акциї в тім напрямі, т. є що до значіня 1. §. закона рамового, то всякі сумнїви усуває дуже докладна дефінїция, яку маємо в розпорядженю мінїстерства яко екзекутиві до закона рамового з 1889 р. В тім розпорядженю находимо виразну дефінїцию: що закон розуміє під словом »оселї«, а іменно: »Die Gesammtheit der zu einem ganzen vereinigten Vermögensbestandteiles eines Bauers«. А що розуміє проєкт під словом „Bauer“, рівнож дефінїює розпорядженє: „Diejenigen Grundbesizer, die eine der Landwirtschaft gewidmete, kleine oder mittlere Besitzung, mit oder ohne Gehilfe von Familienangehörigen, Dienstboten oder Tahlöhnern selbst bebauen und dieser unmittelbaren Betrieb der Landwirtschaft berufsmässig ausüben“. Отже всї законодавства, як заграничні так і австрийскі, котрі доси трібували щастя на тій дорозї, mutatis mutandis стоять на ґрунтї помочи населеню селяньско-хліборобскому. І хотяй ся акция, як опісля покажу, з малими виїмками не довела, особливо в Австриї, до позитивних вислїдів, то всетаки становище полїтики аґрарної було оправдане.

Сей же проєкт, о котрім нинї тут дебатуємо, стоїть на иншім становищи. Він вправдї голосить pro foro externo, що він має бути незвичайно важною підмогою для двиганя селяньского стану, однак анї в проєктї анї нїгде нема ясного зазначеня, нема запорученя, що він лише селяньству і головно селяньству має служити. Постанови сего закона дають під тим зглядом незвичайно широке поле до надїлюваня добродїйствами закона неконечно лиш селян-хліборобів.

Возьмім н. пр. §. 3. закона. Той параґраф постановляє услівя що до кваліфікациї рентових господарів. Після того §-у має рент. господар бути хліборобом з фаху, бути в тім фаху практично виробленим, і взагалї спосібним до господарства. Відомож, що є всякі фахи рільничі і що практично може виробити ся на рентового господаря не лиш господар-селянин, то при браку постанови в законї, що рентовим господарем має бути властитель селянин, може бути і той, хто фахово працював яко управитель, економ і т. п. Се є дуже широке поле, дуже недокладна дефінїция. Сли закон має мати дїйсно за цїль: дати пільгу селяньству, то чому він так старанно оминає виразного зазначеня, в якім небудь параґрафі, що се має служити хліборобови, котрий сам або при помочи родини або платних слуг робить на ґрунтї? Длячого закон не приймає постанови з рамового закона державного і инших наведених мною проєктів в Австриї? длячого не вспокоює нас під тим зглядом і не дає ґарантиї, що він має служити тому, кому, як на вні голосить ся, має служити? Поминенє тої дефінїциї рішучо зневолює нас застановити ся над тим, кому закон властиво має служити, і заняти нам зі свого боку відповідне становище.

Дальше возьмім § 4. Містить він постанову, що господарство, яке має статись рентовою оселею, мусить бути господарством рільничим або лїсовим. Отже тут закон висказує се не кумулятивно, але альтернативно і виходить на те, що рентовою оселою може бути також тілько лїсове господарство. А позаяк після дальших постанов кожда рентова оселя становить одну цїлість, то закон допускає случаї, що цїлою оселою буде лїс. Я цікавий побачити такого селянина, котрий би утворив господарство лише лїсове! Колиж закон допускає можливість твореня таких осель, то очивидно творити їх мають особи, котрі не є сїльскими господарями, бо господар-селянин не потребує такого господарства творити, анї уживати єго не буде.

В § 5 маємо постанову, що комплекс, становлячий оселю рентову, має бути з правила скомасований, творити одну цїлість. Сказано: з правила (»з реґули«). Очивидно, кожде правило допускає виїмки, але тут означено, де правило кінчить ся а зачинають ся виїмки. Панове! які консеквенциї того застереженя, що комплекс мусить бути скомасований? — Коли хтось з хліборобів-селян хотїв би утворити таку оселю, то очивидно, що єго дотеперішне господарство не буде відповідати сему услівю, бо нинї селяньскі ґрунти роздрібнені і розкинені, а справа комасациї — то річ будущини, Zukunftsmusik. Так само й нинї селянин, коли набуває нові ґрунти, або має трохи рустикального і хотїв би витворити оселю, мусить, щоби скупити ґрунти, купувати також від инших селян, а они рівнож не будуть мати скомасованих комплексів. Деж він дістане скомасовані ґрунти? Є тілько двірскі обшари! А з сего виходить, що з одної сторони будуть позбуватись ґрунтів ті селяни, котрі не будуть мати відповідних ґрунтів в цїлости, а з другої сторони буде мати право і можність витвореня оселї той, хто купить скомасований обшар

Возьмім дальше § 7. Тут поставлено вимоги що до висоти рентової позички і принято дві альтернативи, менше більше » рівнорядні основи до оцїненя висоти позички: або 30-кратний дохід катастральний добутий з половини суми, на яку заасекуровані будинки. Коли друга міра має хоч в приближеню відповісти першій, то тут мусить рішати в дуже переважаючій части і мірі вартість будинків, отже і сума обезпеченя тих будинхів. Звісно, що катастральний дохід звичайно є поданий низько, так що 30 разовий дохід, в найлїпшім случаю, не буде висший як 2/3 частий тої суми, котра відповідає 3/4 частям вартости оселї, значить: допускає ся розмірно дуже високу вартість будинків. А позаяк звісно, що селянин хлібороб, хочби й на найбільшім господарстві, з огляду на малі свої личні й станові вимоги, таких дорогих будинків не потребує, то маємо тут знов доказ, що закон допускає случаї, де властителем оселї буде хтось, хто буде мати клясові й личні вимоги більші, нїж селянин господар. З тої постанови закона виходить ясно, що проєкт в в дїйсности не має на оцї тої цїли, яку єму прикладають приклонники єго, іменно не дає він селяньству ґарантиї, що інституция осель має згляд на єго потреби, і з сеї причини оправдане є наше становище против того закона.

(Дальше буде.)

Японьско-росийска війна.

На морю.

»Піп в дзвін, а чорт в клепало« — таке і з кореспондентами. Вчера що іно оповіщено вельми відрадні телеґрами ґен. Стесселя, а нинї появили ся знов вістки, що всї форти заняті вже Японцями і що они будують підземні коритарі, якими провадять гармати (!). Недавно було ще сказано, що всї кораблї в порт-ґртурскій пристани лежать затоплені, а вчера надходить вість з самого Токіо, що цїла порт-артурска ескадра хотїла висмикнути ся і виплинула на повне море, але коли побачила, що єї заздріли, вернула ся назад до пристани. Колиб ся вістка була правдива, то она тілько потверджувала би припущенє, що Порт-Артур буде ще довгий час боронити ся. Бож сама залога тої фльоти виносить кілька тисяч людий, а і амуніциєю кораблї мусять бути заосмотрені. Отже коли порт-артурска ескадра зрезиґнувала би з утечи, чи з морского набігу в часї приїзду балтийскої фльоти, то єї воєнні засоби станутъ влучені до оборони фортів. При тім фактом є, що бльокада японьскої фльоти ослабла і оден анґлїйский корабель привіз до Порт-Артура 100.000 гарматних набоїв. В Чіфу твердять, що перед весною Японцї не здобудуть кріпости. Тимчасом балтийска ескадра роздїлила ся і часть єї пливе через Середземне море, а друга довкола Африки. На границї Індийского океану они знов зійдуть ся. На разї нема жадної чутки, де обі части ескадри находять ся. Трудности подорожи є великі, особливо з огляду на набір угля, який не може відбувати ся в пристанях, а з транспортових

кораблїв на повнім морю в означених заздалегідь місцях. При тім напад з японьскої сторони, особливо на сю часть ескадри, що пливе через суезкий канал, є дуже можливий. На Середземнім мори прилучать ся до неї ще кораблї чорноморскої охотничої фльоти, яка поодинокими кораблями перебирає ся через Босфор. Доносять, що фльотиля японьских торпедівцїв вже виправила ся на стрічу росийскій фльотї. Очивидно, що тільки в ночи, або при ужитю якогось підступу, они можуть атакувати великі кораблї ескадри. Адм. Того мав більшу часть своїх кораблїв відіслати до доків в Японії задля направи. Та не треба забувати, що стріча обох фльот може наступити доперва в початках лютого...

Під Мукденом.

Мороз і снїги становлять тло, на якім мусимо собі представити недавне кроваве боєвище над рікою Шаго. Заціпіла земля, замерзли ріки, але, здаєсь, від зимна заціпів і воєнний дух. Війска держать ся в своїх зимівках, забезпечені оборонними роботами, якими укріпили свої становиска і певностию про неможливість фронтового атаку з котрої небудь сторони. Навіть артилєрия замовкла, бо всї китайскі фанзи вже спалені і розвалені, а землянки забезпечені так перед огнем шрапнелїв земляними дахами, що нема цїли пусто дурно розкидувати набоями. Кажуть, що неворуж нї Японцї приходять по воду над ріку Шаго, а росийскі караули не перешкаджають їм, ще і здоровкають ся.. Се приневольне перемирє викликане задля vis maior зими. Можливий був би тільки обхід з крил на велику міру. З японьскої сторони появляють ся вістки про такий обхід аж понад береги Ляого. Сей обхід має вже находити ся поза Мукденом і має ударити відразу на Тієнлїн. Поки що годї ще дати віру тій вістцї. Натомість з росийскої сторони сконстатовано, що кількатисячний відділ японьского війска посуває ся горі ріки Ялю, можливо в тій цїли, щоби обійти лїве росийске крило, що стоїть напротив армії Курокого. Однак віддаленє терену і нечисленність того відділу не може спричинити серіозної небезпечности для відділу ґен. Мищенка і можливо, що ся демонстрация підпринята в иншій цїли.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат. Єронима, Лазара; римо-кат. Фелїкса з В. — В понедїлок: руско кат. Михаїла Архістрат.; римо-кат. Введенє Пр. Д. М. — У вівторок: руско-кат. Онисифора, Теоктиста; римо-кат. Кикилії.

— **Духовний концерт у Львові.** Під протекторатом Є. Екс. Митрополита Андрея відбуде ся дня 24. н. ст. падолиста 1904. р. в сали »Львівскої Фільгармонії« великий духовний концерт в 50. роковини проголошеня доґми о непорочнім зачатю Пресьвятої Діви Марії. Проґрама:

1) Фр. Шуберт: „Радуй ся, Діво“. Виконає орхестра 15. п. п. під управою свого капельмістра, п. Конопаска.

2) Сьвяточна промова професора університету д-ра Кирила Студиньского.

3) Дм. Бортняньский: „Тебе Бога хвалим«. Подвійний мішаний хор з солями a capella. Виконають члени „Львівского Бояна“ враз з хором рускої академічної ґімназиї, під управою д ра Ів Копача.

4) Дм. Бортняньский: Концерт 21. Виконає хор питомцїв руської духовної семінариї, під управою свого дириґента, п. Евгенія Турули.

5) Ф. Мендельсон: „Христос“. Ораторія на мішаний хор з солями в супроводї орхестри. Виконають члени „Львівского Бояна“ враз з хором руської академічної ґімназиї, під управою д ра Ів. Копача.

6) П. Березовский: „Не отверзи мене во время старости“. Виконає мішаний хор руської академічної ґімназиї, під управою проф. Ярослава Витошиньского.

7) Дм. Бортняньский: Концерт 24. Виконає хор питомцїв руської духовної семінариї, під управою свого дириґента, п. Евг. Турули.

8) Нат. Вахнянин: а) „Під Твій покров“. Молитва з опери „Купало“. Мішаний хор з солями в супроводї орхестри. б) „Пречистая Діво, мати руського краю«. Мішаний хор в супроводї орхестри з опери „Купало“. Виконають члени „Львівского Бояна“ враз з хором руської акад. ґімназиї, під управою Н. В.

Початок точно о 7. годинї вечером.

Цїни місць: Фотелї партерові в перших двох рядах (1—60) по 5·20 К, фотелї III ряду (61—80) 4·20. Фотелї (від 81—156) 3·20. Фотелї (157—408) 2·20. Фотель I поверха (1—26) 4·20. Фотель II поверха (1—22) 2·20. Фотель II поверха (23—82) 1·40. Фотель III поверха (1—56) 0·70; (57—104) 0·50; (105—180) 0·40 К. Льожа партерова 10 К, льожа мезанїнова і I поверха 13 К, льожа II поверха 8 К, за ґардеробу і проґрами не платить ся. Чистий дохід призначений на добродїйні цїли..

Стрій сьвяточний.

Білєти продають ся, почавши від 21. н. ст. падолиста в канцеляриї »Висшого музичного Інститута« (при улици Вірменьскій ч. 2. I. пов.) що дня лише в годинах від 10—1 рано а в дни концерту від 5. години з полудня при касї »Львівскої Фільгармонії«.

— **З Відня** доносять нам: Руский клюб в державній радї відбув дня 17. с. м. засїданє, на котрім уконституовав ся і вибрав одноголосно головою п. Романчука, заступником голови п. Миколая Василька, секретарем д-ра Коса, а до парляментарної комісиї пп. Барвіньского і Романчука. Окрім тих належать до руского клюбу: др. Гладишовский, др. Король, Пігуляк, Василь Яворский. Ухвалено взяти участь в розправі над річию мінїстра президента і обговорювано довірочно політичне і парляментарне положенє. Вість подана в N. fr. Presse, мовби до руского клюбу належав др. Брайтер, є невірна.

— **Краєва рада шкільна** іменувала в народних школах: управителями 2 кл. шкіл: Марияна Пілецкого в Грушові, Івана Ярмуловича в Корничи і Стефана Зварича в Кутківцях; учителями (-льками) 1-кл. шкіл: Петра Стефанюка в Турцї, Кар. Кромпа в Йосифівцї, Софію Ісайчиківну в Середнім Селї, Людв. Прийдівну в Лещоватім, Корнила Каміньского в Вороніцї, Ольгу Масляниківну в Даровацях, Марию Базаньску в Струмянах, Ксавер. Семеновича в Грабичу, Марию Янчевску в Якобівцї, Івана Ладнюка в Фащівцї; — перенесла: Марию Фельштиньску учит. 6-кл. виділ. школи жіночої в Перемишли до 4-кл. жін. школи в Перемишли, Каз Длуґошівну і Тересу Бурґгардовчу з 6-кл. жін. вид. школи в Стрию до 4-кл. школи жін. в Стрию, Ольгу Левицку з 4-кл. мішаної школи на Ланах в Стрию до 4 кл. жін. школи на Ланах в Стрию, Василя Коренця управителя, Евгена Кубрихта і Йос. Ґібу учителїв 4-кл. міш. школи на Ланах в Стрию до 4-кл. муж. школи на Ланах в Стрию, Петра Стецького управителя 4-кл. школи в Гопорові до 4 кл. школи в Знесїню, Гонорату Терлецку учит. 5-кл. школи в Руднику до 4-кл. школи в Стрию, Еразма Яцошиньского управителя 4 кл. школи в Ланчині до 4-кл. школи в Нажієв, Зенона Збудовского управителя і Евеліну Збудовску учит. 2-кл. школи в Грушці до 2-кл. школи в Олеранах, Івана Фаловича учит. 1 кл. школи в Угорниках до школи в Голоскові, Кароля Малявского учит. 1-кл. школи в Липиці долїшній до школи в Дубрянові; — перенесла в стан супочинку: Евгенію Вивірску учит. 5-кл. школи жін. в Грибові, Ант. Соболєвску учит. 4-кл. школи на Фільварсковім Кутї в Городенцї і Стеф. Такліньского управителя 3-кл. школи в Сколишеві.

Краєва рада шкільна зорґанізувала між иншими 1-кл. школу в Тарнаві нижній, турчаньского округа і признала громадї Виноград в коломийскім окрузї безпроцентову позичку в квотї 4.000 К на будову школи.

— **З Тернополя** доносять: В недїлю 13. с. м. устроїла читальня »Просьвіти« з Микулинець в Тернополи концерт свого мішаного хору і представленє аматорске комедиї Біляньского »Арендар в клопотї«. Хор складав ся з 16 осіб а управляв ним п. Біляньский, дяк з Микулинець. Виконанє поодиноких точок проґрами було поправне і сьвідчило так про велику працю дириґента над своїм хором, як і про інтелєґенцию самого хору, що корисно виріжнює ся від инших міщаньских та селяньских хорів, яких взагалї нам довелось чути. Між иншими точками проґрами відспівано також композицию самого п. дириґента до слів Федьковича »Добраніч«. Композиция сама доволї скомплїкована сьвідчить про артистичний талан у єї автора. П. Біляньский представивсь нам також яко автор комедиї в 4 діях »Арендар в клопотах«. Штучка взята з житя селяньского, змісту уморальняючого, і з користию може бути представлювана на сценах міщаньских та селяньских. Гра аматорів була надсподївано добра і вповнї вдоволила публику. Можна щиро пожелати тому так співакам як і аматорам дальшої працї в тім напрямі а праця ся видасть овочі, бо причинить си в значній мірі до розбудженя почувань национальних між міщаньством микулинецким. Дохід з вистави був призначений на селяньску бурсу »Просьвіти«, основану з початком сего року шкільного в Тернополи.

— **Товариство „Сокіл“ в Бучачи** устроює в четвер 24. падолиста 1904 в комнатах тов. „Бесїди« забаву з танцями. Стрій візитовий. Вступ від особи 1 К. Буфет у власнім заряді. Початок о 9. год. вечером. — *Забавовий кружок „Сокола“.*

— **Пожарний „Сокіл“ в Закрівцях**, товмацкого повіта, засновано на статутї львівского »Сокола«. Ц. к. намісництво вже затвердило статут.

— **Отворенє зелїзничого шляху** Самбір-Стрілки-Топільниця відбуло ся нинї по огляненю шляху окремою комісиєю.

— **Дефравдациї на почтї.** Перед присяжним судом в Тернополи відбула ся карна розправа проти експедиторки почти, Вільгельмини Земяньскої і єї мужа Станислава за спроневіренє 12000 К на почтї в Могильници. Станислав Земяньский ставав також яко обжалований за маніпуляциї з векслями. Коли мали їх арештувати они утїкли до Гамбурґа а звідтам до Ціріху, де їх спіймано. По переведеній розправі засуджено Земяньску на рік звичайної вязниці, а єї мужа на один рік тяжкої вязниці. — Друга подібна розправа відбула ся перед трибуналом присяжних судиїв в Станиславові проти Евгенії Куриловичевої, почтовій експедиторки в Осівцях коло Бучача. Прокуратория обжалувала єї о надужитє урядової власти, крадїж, спроневіренє і обманьство. Куриловичева довгі лїта заберала гроші, силадані селянами до почтової щадниці і уживала на власні потреби, а пізнїйше їх відсилала до щадниці, черес що сторони поносили шкоду в процентах. Обжалувана виняла також 200 і 500 К з грошевих листів, затягала векслеві довги, поручені селянами і фальшувала підписи селян на вексли на 600 К, який зреалїзувала в банку станиславівским. На основі вердикту присяжних судиїв трибунал засудив єї на 6 місяців вязниці, заостреної постом що тижня.

— **Молочарский курс**, устроєний старанями краєвого молочарского бюра для управителїв і управительок ручних молочарень, відбуде ся в Морянцях коло Краківця в днях 22, 23 і 24 падолиста с. р. Задачею курсу буде поученє о поведеню з набілом, віддїленю товщу при помочи центрифуґи, закисленю сметанки, зчищеню масла, опакованю, веденю молочарских рахунків, калькуляциї і т. и. Учасники курсу будуть заняті перед усім власноручним виповненєм ріжних робіт в молочарни під управою інструкторів молочарства; проча часть часу буде посьвячена поясненям робіт. На курс будуть приняті управителї і управительки ручних молочарень, молочарень, положених в повітах городецкім, мостискім, яворівскім, равскім і чесанівскім, що були вже заняті в молочарни бодай шість місяців. Учасники курсу будуть безплатно поміщені і дістануть удержанє. Зголошеня треба вносити до краєвого молочарского бюра у Львові в соймовім будинку.

— **На львівский університет** записало ся на новий шкільний рік 3.000 слухачів і слухачок. З того: на правничий виділ 1.248, на фільософічний виділ 1.035 (між ними 127 женщин), на теольоґію 350, на медицину 97 (в тім 3 женщини), на аптикарский виділ 21 (1 женщина).

— **Страйк студентів медицини в Кракові** має почати ся дня 21. с. м. Причиною страйку є обставина, що не отворено університетских клїнїк з повним числом ліжок. До страйку мають пристати всї слухачі Ягайлоньского університету.

— **Берім примір!** Краківскі часописи оголошують, що якийсь Маковский зібрав крейцаровими датками до пушки 17.000 К на »Товариство школи людової«. У нас також є много таких патриотів, що не жалував би сотика-два на народні цїли, але нема кому тих сотиків зібрати.

Наука, штука, лїтература.

— **Місионар**, лист 11. за листопад 1904. містить отсї більші статї: Память св. мучеників од рода в род (з ілюстрациєю). — Катехизм. — Св. Тайни. — Абдул Масих, молодий мученик з Синґари. — Коли ми дійдемо до щастя? — Фалшиві дияманти. — Память за померших. — Св. Іван Милостивий.

До »Місионаря« доданий »Малий Місионарчик« для дїтий.

— **Нива** ч. 15. з 15. с. м. містить отсї статї: Потреба орґанїзациї. — Джон Вілїям Дрепер і єго Історня боротьби Віри з Наукою. — Сьвященик а полїтика. — Сьвятий Кирил і Методий перед трибуналом д-ра Брікнера. — Проповіди на недїлї 25. і 26. по Сош. св. Духа і на св. Архистр. Михаїла. — Конґрес нїмецких католиків в Реґенсбурґу. — Хроніка і бібліотека.

З державної ради.

По пос. Пернерсторфері, який остро виступав против правительства і кабінету д-ра Кербера, котрий веде тілько династичну і єзуїцку полїтику, забрав голос пос. В. Дідуницкий, який виступивши против обструкциї, запевнив правительство, що польске Коло буде рівно дбати про добро монархії, як і про господарскі інтереси польского народа. Опісля промовляли пп. Мазурана і Чан, а відтак перервано дискусию над

відповідию д-ра Кербера і по кількох запитанях ослів і відповідях президента замкнено засїданє о годині 1/4. пополудни. Слїдуюче засїданє нинї.

Телеграми

з дня 19. падолиста.

Відень. Сейчас по отвореню нинїшного засїданя палати послів віцепрезидент Кайзер звиняючи ся неакустичностию салї висловив жаль, що не дочув вчера в промові пос. Пернерсдорфера (социяліста) неумісного втяганя Корони до дискусиї і тому аж нинї може відперти антидинастичні замітки сего посла та удїлити єму за те нагани. (Оплески). Опісля др. Кербер серед живих оплесків палати напятнував антидинастичний виступ пос. Пернерсдорфера. По тих промовах палата приступила до дневного порядку. Голос забрав пос. Демель, посадник м. Тїшина.

Відень. Кружить ту чутка, що президент Буковини, Бляйлебен, стане небавом намісником Моравії.

Інсбрук. Онодї випущено з арешту 57 італїйских студентів, які сейчас виїхали з міста.

Рим. Вчера відбуло ся тут віче в справі інсбруцких подій. По вічу демолструвало поверх 2.000 Італїйцїв. Австро-угорскої амбасади і консуляту стереже війско.

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клїніки львівского унїверс., б. лікар клїніки проф. Ляйдена в Берлинї

ординує у внутрішних недугах від 3—5 попол.

ул. Академічна ч. 26. (мезанїн).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ординує

при ул. Личаківскій ч. 19 А від 11—12 і від 4—5.

Всїх наук лїкарских

Др. Володимир Кобриньский

переніс ся з Коломиї до Львова

мешкає ул. Костюшки 24. (пл. Смольки)

ординує: від 10—12 і 2—4

в недугах внутрішних, вніших і акушерні.

117(4—10)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшний у Львові.

від 16. до 30. падолиста 1904.

1) **Орхестра.** 2) **Реклямоґраф.** 3) **Rellington**, міжнародна співачка. 4) **В канцеляриї директора театру**, шутка зі співами. 5) **Terra Semmeloff**, надзвич. субретка ексцентрична. 6) **Дружина Carle**, феноменальний акт на вільнім дротї і жонґлєри. 7) **Орхестра.** 8) **La Bella Mopenita**, славна танечниця і співачка іспаньска. 9) **Arnold Barkay**, актуальний гуморист з власним репертуаром. 10) **Дружина Steward Arkas**, феноменальні сальонові ґімнастики. 11) **Edmondine**, весела пантоміна з 5 осіб. 12) **Біоскоп Езера.**

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і о 8. год вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленим білєтом на фотелї, льожі і I-рядні крісла можна їхати даром на представленє омнїбусами Кольосею, які ждуть коло Віденьскої каввярнї.

Поема
про „Сокільский Базар“
у Львові, ул. Руска I.

Позір! Свої до своїх! У нас самих сила!
Самі своє щастє будувати мемо,
Самі могутний будинок здвигнемо,
Котрого-б нїяка міць вже не звалила...
Позір! Гукнїмо усїм доокола:
Всьо мем купувати в „Базарі Сокола“!

Чужим не дамо гроша ми свойого —
Нї! в кармани власні піде добро наше,
Всї мем доливати до спільної чаші —
Пора працювати для себе самого:
Чужим не служить нам! Гукнемо під хмари:
Всьо мем купувати в »Сокільскім Базари«!

В »Сокільскім Базари« — чого там не має? —
Аж душа у тебе любо усьміхнеть ся,
Такий **товар добрий а таний** дає ся,
Що аж твоє серце радісно витає.
Як там раз купиш, певно будеш, Брате,
В Базарі »Сокола« усьо купувати...

Бо чи ти хочеш писати де **листи**,
Чи **пер** найлїпших, **олівців** дістати,
Чи **карток гарних із видами** мати,
Чи першого сорта **папір** хочеш **чистий**,
Ручок чи **циркліїв**, **чорнила** бажаєш —
Усьо в »Базарі Сокільскому« маєш!

А маляр то **фарби й палєти** дістане
І кисти, і **крейдки** чи може **вішери**,
І до **рисунків** знайдуть ся папери —
Лїнії, райсбрети — а всьо, кажу, тане,
І **бльоки** і **сшитки, нотатки** чудові,
Всьо то є в »Сокільскім Базарі« у Львові.

А як знова хочеш свій покій прибрати
В **гуцульскі вироби**, прегарні **вазони**
Маюлїкові — синї і червоні —
Півмиски гуцульскі, і **дзбаночки** мати —
З фабрики кахлїв Левіньского Йвана
В Базарі »Сокола« всьо кождий дістане.

Спинки, дармовіси з гербом руским нашим,
Притискачі з портретом патріотів славних
Або гуцульскі **топірцї** — із давних
Часів всїм звісні — там звеселять ваше
Гнеть око — бо вони наші, українські —
Тож всьо купуймо в »Базарі Сокільскім«!

Ба ще й там, Брате, можеш заробити,
Як тільки **льосів „Сокола“** набудеш —
Колиж і на **„Наші Звуки“** не забудеш,
Гнеть співом зможеш сьвіт весь звеселити...
Там купиш **паперців** вкраїньских порядно...
Купуймо в Базарі »Сокола« громадно!

Або як хочеш **портрет** власний мати —
То лиш фотоґрафію там треба зложити,
А хочеш **диплом, грамоту** зробити
Чого тобі по землях далеких блукати?
Не шукай артистів по сьвітї докола —
А тільки удай ся у Базар »Сокола«!

Базар »Сокола« й на продаж **купує**
Краватки, гафти і всякі вироби
Ручні артистичні — і певно заробить,
Як з своїм виробом хто там помандрує
І хто товар свій там хотїв би збути —
Се »Базар Сокільский«, прошу не забути.

Чогож тобі у склепи чужі ще ходити,
В своїх купуй, Брате, сеж інтерес певний,
Купиш добре й будеш патріот ще ревний,
Бо своїм власним даєш заробити — — —
Нїякий склеп з руским не піде у парі,
Тож всьо купуйте в „Сокільскім Базарі“,
при ул. Рускій ч. 1. у Львові.
(ріг улиць Рускої і Бляхарскої).

(8—10)

Лев Лопатиньский.

ДО БРАЗИЛЇЇ!

драма з галицкого, еміґрацийного руху в 4 актах. — **Цїна 80 сот.**

»Дїло« (ч. 53. з дня 7. марта 1898) писало в фейлєтонї про сю драму: Сам предмет цїкавий і змальованє єго справдї артистичне. Тенденция прехороша. Се здає ся одинока **драматична штука у нашій лїтературі з так прекрасними гадками, з так похвальними змаганями.** Она може мати превеликий, корисний вплив передусїм на наше селяньство.

Ся драма надає ся на вистави по читальнях, тим більше, що справа еміґрациї є ще завсїгди у нас актуальною.

Набути можна в Ставропигійскій книгарни у Львові.

Їдьте лишень на Гамбурґ!

пишуть своїм кревним і знакомим тії, котрі вже раз дорогу тую перебули.

Кораблї нашого товариства осягнули під зглядом скористи і безпеченьства сьвітову славу. Подорож від границї пруской до Гамбурґа тревае лиш 20 годин, і коштує 9 злр. 80 кр., єсли подорож тую підняло ся після наших вказівок. **До Канади висилаємо наших пасажерів осібними пароходами**, котрі їдуть просто до Канади, і не треба нїгде пересїдати! **Подорож до Канади і Америки є на Гамбурґ найкоротша і найдешевша.**

Жадайте наших проспектів і цїнників їзди, котрі пересилаємо безплатно.

Руска кореспонденция! Рускі урядники!

Фальк & Co.

Hamburg, Americahaus

87 (65 ?) Raboisen u. Ferdinandstrasse

„Тревоги автора і видавника“

гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адмінїстрациї »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.

Цїна примірника на велїновім папери виносить всего **30 сот.** (з почтовою пересилкою 35 сот.)

В книгарни Товариства ім. Шевченка і в книгарни Ставропигійскій можна дістати отсї працї видані проф. д-ром Ів. Копачом:

Будучність ґімназий. Цїна 1 К.

Партийна полїтика і морал. Ц. 50 с.

Родинне житє (під розвагу руским »соколикам і паннам«). Ц. 50 с.

Социялїзм, етика і полїтика (під розвагу »старшим і молодшим«). Ц. 50 с.

Три перші працї зладжені на основі творів професора берлиньского унїверситету д-ра Фрідріха Паульзена.

ТОВАРИСТВО взаїмного КРЕДИТУ

„Днїстер“

стоваришенє зареєстроване в обмеженою порукою у Львові, ринок ч. 10, дім „Просьвіти“.

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тільки **обезпечені тревало** в „Днїстрі“ від огню. Членьский удїл 50 К можна зложити в ратах; вписове 2 К.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **ПОЗИЧКИ** на 6% за предложенєм відповідної гіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 лїт.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иншім купнї землї нехай купуючі звертають ся за **позичками до „ДНЇСТРА“.**

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4%.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденду** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродійні цїли**; дотепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. п. **18.385 К.**

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.746 К
Удїли	115.947 К
Фонди резервові	23.522 К
Позички	1,403.472 К
Цїнні папери, льок. в банках і на рах. біжучий	506.994 К

Кождий курець нехай домагає ся правдиво руских паперців: Козак, Кобзар, Гуцул. Цигаретові тутки: **Козак, Федькович.** Дістати можна всюди. (11-26)

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.